UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01264951 3

PG
3948
L45
08
1902

EX
LIBRIS

From the Collection
of the late

JOHN LUCZKIW

OSÏN'

ОСЇНЬ.

Анастасія Пенкіївна

MAY
4
1984

PG
3948
L45
O8
1902

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

ОСЇНЬ.

КОЛОМИЯ.
НАКЛАДОМ ВЛАСНИМ.
З ДРУКАРНІ ВІЛЬГЕЛЬМА БРАУНЕРА В КОЛОМИЇ.
1902.

ЗАСЬПІВ.

ЗАСЬНІВ.

Летіть мої слова,
Зривай ся жалю мій.
Як пісня степова,
Як птахи у вирій.

Летіть мої пісні
Під розмах власних крил,
Свобідні і вільні,
Як човна без вітрил.

Нехай ревуть вітри
Няй гнеть ся очерет —
З відвічної тюрми
Летіть вперед, вперед!

ОСЇННА СИМФОНЇЯ.

I.

Останній птах в вирій летить,
Остання квітка вяне.
Листками вітер шелестить,
Немов говорить: цить, ах цить,
Тепер спокій настане.

Усьо, що цвило на весні,
Усьо, що літом спіло,
Шукало прожитку собі —
У вічній з смертю боротьбі
Зівяло і змарніло.

Втеряв розкішну барву цьвіт,
Розвіяв вітер воню.
Такий то вже отсей наш сьвіт:
На всьо, що лиш дійде до літ,
Смерть покладе долоню.

II.

Відчинили ся небесні шлюзи.
День і ніч дрібонький дощ паде.
Жде листок послїдний на галузи.
Поки вітер єго відорве.

Жде листок послїдний і з трівоги
Безнастанно тріпочесь. тремтить....
Ах! Хіба і ти листочку вбогий.
Й ти також бажаєш вічно жить?

III.

Вянуть цьвіти, листє рідне,
Небо меркне і білїє,
Як зіниця, що поблїдне
Нїм завмре і скаменїє.

Поле в млї, як в домовинї
Під покривалом небощик.
Смерк лягає по долинї,
З неба накрапає дощик.

На розпутю хрест дрімає,
На хрестї ворона кряче —
Осїнь стернями блукає
І за лїтом гірко плаче.

Жаль її цьвітів, що звяли,
Жаль землї, що в смутку ниє —
Білі руки заломила,
Понад полем йде і виє.

IV. ДУМКА.

Минуло літо. На стерни
Полукіпки дрімають,
А доокола них плуги
Сусідні ниви крають.

На небі хмари. З поза хмар
Каправе сонце сьвітить,
Ненагодований товар
Женуть з пасовиск діти.

Спокій довкола. Лиш плуги
Все землю крають, крають.
Зівялі трави і квітки
Під скибами ховають.

Лягають трави. Шелестить
Пожовкла бадилина
А понад скибами летить
Сріблиста павутина.

Оттак і молодість моя
В літах, як в скибах гине,
Лиш спомини лишають ся,
Як пасма павутини.

V. В ЗАДУШНІ ДНІ.

Прийдуть задушні дні.
Родичам діти,
Братови сестри і другови други
Останнї кинуть на могилу цьвіти.
Як доказ памяти, любови й туги.

Настане ніч і цьвіти муть казати
Мерцям про сьвіт, котрий вони [лишили,
І про людий, котрих судилось знати
Заки їх смерть загнала до могили.

І скорше буде час для них минати
На тій розмові тихій і сердечній.
І менче скучно буде їм лежати
В тій темряві глубокій, безконечній...

VI. НА ПОЛІ.

Листками вітер котить
І кидає в болото:
Стежками попід гаєм
Бездомний сум блукає.

Обходить перелоги,
Рахує панські стоги,
Обходить хлопські ниви
І плаче нещасливий.

Там лан як полонина,
Там стерне як щітина,
Там стирти наче вежі,
А ту лиш межі — межі!

Там збіже, якби злото,
А ту стерня, болото,
І кров і піту ріки —
І так на віки — віки!

Високо понад гаєм,
Буйний орел літає,
Голодний зайчик скаче —
Над полем смуток плаче.

VII. ПІД ШПІХЛЄРОМ.

Надбігла хмара чорна і закрила
Послїднїй клапоть неба. Ніч і тьма,
Як птаха хижа, чорнокрила
На землю каменем лягла.

І не доглянеш, де хлїв а де хата,
Де річка весь, а де чорнїє млин,
Де хрест стоїть а де верба кріслата
Втомившись хилить ся на тин.

І не доглянеш, де богач, де бідний,
Де пан, а де комірниця — вдова.
У коршмі каганець погас послїдний
І починає ся владїнє сна.

Під шпіхлєром громадским на колодї
Вартівники сьвятого сонця ждуть.
Розмовою полошать сон та — годї!
Скотили ся на землю і хропуть.

Засипуло всьо. Часом лиш пес завиє.
Або сова зловіщо заскиглить.
Осінний дощ на церкві баню миє
І хрест на цвинтари скрипить.

VIII. ВЕЧЕРОМ У ХАТІ.

Глубоким, тихим вснуло сном
Усьо кругом.
Лиш вітер вне під вікном
Сумний псалом.

Крізь шиби невиразно чуть.
То там, то туть,
Як краплї дощеві падуть,
Важкі мов ртуть.

І в двері чути легкий стук:
Пук-пук, пук-пук!...
Таємний, добре знаний звук
Незримих рук.

Хто йде? — питаюсь мов зі сна
„То я, то я,
Твоя товаришка давна,
Нудьга, нудьга."

IX. НЕ ЛЮБЛЮ! ❁ ❁ ❁

Не люблю осінної ночи!
Тої вітер, як ворон крилатий
Літає, товче ся до хати,
Мов плаче чогось, чогось хоче —
Не люблю осінної ночи!

Не люблю осінної ночи...
Дощ ллє ся струйками по стрісї,
Товчуть ся ворони по лїсї
І привиди лїзуть на очи —
Не люблю осінної ночи!

Не люблю осінної ночи...
Вилазить з над ставу, з тростини
Топельниця. Йде до дитини,
Бо змерзло і їстоньки хоче —
Не люблю осінної ночи!

Не люблю осінної ночи...
За милим дівчина шаліє
А люди глузують: Повіє!
Покинув, пішов в сьвіт за очи! —
Не люблю осінної ночи!

Не люблю осінної ночи...
В городі цвитуть бліді цьвіти.
Як в хаті безсоніннії діти.
А доля ті цьвіти толочить —
Не люблю осінної ночи!

Не люблю осінної ночи...
Самотня лишилась пташина
І знає, що з зимна загине —
Тож сумно крилцями тріпоче —
Не люблю осінної ночи!

Не люблю осінної ночи...
Дощ ллє ся струйками по стрісї.
Пугутькають сови у лїсї
І привиди лїзуть на очи —
Не люблю осінної ночи!!

X. ПОДОРОЖНІЙ.

Глухе, бездушне отупінє
Напало землю. Цьвіти мруть,
Поля байдужно снігу ждуть.
А хмари висять як камінє.

Часами вітер надбіжить
І сірим туманом повіє.
Село в долині бовванїє
І пяним сном дрімає-спить.

Погасло сьвітло. Зачинились
Від зимна двері. Вірні пси
В солому з ухами зарились,
Лиш блуд блукає по межи.

Лиш стежкою попід плотами
Йде голод — сїл щорічний гість.
Держить в руках мужицьку кість
І грізно зиркає очами.

XI. ПЕРШИЙ СНІГ.

Тихо, легко і сировола
Білий сніг паде як з сита:
Вже ціла земля довкола
Ним прикрита.

Забіліли ся діброви;
Сосни, берести і дуби
Вже дістали для обнови
Білі чуби.

Порівнались людські ниви;
Кривди в поділї не слїдно.
Всюди тихо, мовчаливо
Всюди бідно.

І гроби там, під горою,
Що їх смерть так пильно риє,
Вітер білою габою
Рівно криє.

Вже мабуть і ту дорогу,
Що по ній ми ходим було.
Снїгом занесло небогу
І задуло.

XII.

* * *

Коли в саді листок останній зжовкне,
І цьвіт останній у городі звяне,
Коли остання пісня в поли змовкне
І осінь пізна а глуха настане —
Тоді згадаєм всьо, що було миле
А від житя сховалось до могили.

Тоді згадаєм тії перші цьвіти,
Що так несьміло весну зустрічали
А ми в городі, як невинні діти
Весело граючись квітки зривали
І в білу вазу клали їх, як в трумно...
Тоді згадаєм — і буде нам сумно.

Тоді згадаєм кожде наше слово,
Що з серця вийшло, а в болото впало:
І хоть так пахло і цвило чудово,
І хоть любовю, як росою сяло —
Ми по при нього перейшли байдужно...
Тоді згадаєм і буде нам тужно.

FINALE.

Розжалобила ся душа
У смутках непомірних,
Що збулась радости жити.
І що опущена, сама
Йде по полях безмірних.

Йде в пізню осінь. Сніг паде
І в сірій грязи тає.
Ні ту, ні там, ніде, ніде,
Ніхто, ніщо єї не жде,
Ніхто єї не знає.

Довкола неї тишина
Така, що дзвоном дзвонить.
Така бліда, така німа,
Що в ній нічо-нічо нема.
Лиш смутех сльози ронить,

Лиш з тихим шелестом на шлях
Падуть листочки бідні,
Як тої знечевя вбитиї птах...
Падуть зовсїм, зовсїм оттак
Надїй листки послїдні.

СПОМИН.

— — — — — — — —

Таке осіннє, сїре, пополуднє
Нагадує менї одну хвилину
З давно минулих, молоденьких лїт.....

На небі хмари висїли лїниві.
Лїси вповиті тугою дрімали.
Цвинтар у мраці під горою мрів.

Ми йшли з собою по ховзкій доріжцї,
Що стежкою крутила ся на поли,
Між смугами вузеньких, хлопських нив.

Деиеде збіже з землї промбало,
Деиеде поле їжилось стернею,
Деиеде знов чорнила ся ріллї.

Вітри з над ставу, з шуварів летїли,
Від лїса шуми таємні стелились,
А з неба смуток на землю падав.

Ми йшли з собою. Все дальше і дальше,
Немов нас хто в мандрівку безконечну
З села, під ніч, на дике поле гнав.

Часом листок зашелестів пожовклий,
Часом над нами гайворон закракав,
По поли слав ся безконечний сум.

І хоть гадок було у нас чимало,
Хоть надівсе любили ми розмову,
Тепер дібрати не моглисьмо слів.

Чи скорий хід спирав нам дух у груди,
Чи може вітер розносив по полю
Від уст відорвані, украдені слова?

Досить, що йшлисьмо поруч себе тихо,
Немов бажали від людий, від сьвіта
І від житя чим скорше утекти.

Та не втекли!... І нині я докладно
Виджу та дуже добре розумію
Той мовчаливий наших душ настрій.

То ми скріпивши серця у мовчаню
І збувши ся теперішної хвилї,
В будучности побачили себе.

То ми в тім листю, що з вітрами гнало
І в цьвітах тих, що вянули в безсилю
Побачили грядучую судьбу.

І зрозуміли, що крізь поле сїре,
Крізь непроглядні, безконечні мраки
В незнану путь прийдесь нам мовчки йти.

НА СТЕРНИ.

Прф. К. Студинському

посьвята.

Ні неба ні землї, лиш мрака
Як сїре море. На стерни
Сидить гусїй. Задеревів бідака
І скостенїлі руки гріє при огни.
З огню снує ся дим, як вуж стернею
І хмаркою звисає понад нею.

Спокій довкола. Не гукає
За плугом ідучи ратай.
Верба дуплава над ставком дрімає,
З жалем пригадує давно минулий май,
І навіть гуска, та стара криклива,
Задумана стоїть і мовчалива.

Вдивив ся в дим гусїй і очи
Пустив на волю. Сам себе
Забув. Забув, що їсти хоче
І що ґаздиня дома з буком жде.
Душа єго прибита, нещаслива,
Перед собою видить дивні дива.

Ось там... не хмари понад поле,
Не мраки в заводи женуть.
То мовчаливо, по неволи
Літа єго походом довгим йдуть:
Сумним походом похоронним,
Пів явищем живим, пів сонним.

Худі, опущені, обдерті,
Немов на відпусті старці.
Немов невольники заперті
В сирій, безсонїшній тюрмі:
Спустили сїрі очи у долину,
Схилили лоб, в дугу зігнули спину.

Ті, що з переду, поганяє
Богач і душу з тїла пре,
За середуцими з мечем вганяє
Старшиїй, встїкає ся, клене,
І викидає з гробу мами кости,
За те, що мало мають в серцю злости.

А за останними лїтами
Ступає голод і біда,
Де були очи, там керваві ями,
У жилах крови, в костях сил нема,
Житє, красу, здоровля з'їли злидні:
Як трупи йдуть, безсильностю огидні.

Де ступлять голими ногами,
Там кровію багрить ся путь.
Ідуть аж там, де між хрестами
Гроби на них з приютом тихим ждуть.
Глядить гусіїі — ідуть літа як мари,
А доокола зимно, мраки, хмари.

В РІЖНІ ХВИЛЇ.

Ні, не видержу я!
Як дитина мала
На шовкові положу ся трави!
Няй забуду на мить,
Що на сьвіті тра жить,
Треба хати, одежі і страви.

Засьпівайте пташки,
Нахиліть ся квітки,
Повій вітре з зеленого гаю,
Няй дитячі літа,
Молодече житя
Хоть на хвилю собі пригадаю.

Няй згадаю той час,
Що на віки погас,
Час безмежної, вільної волї,
Як русявим хлопям
Я тинявсь ту і там
Сам оден по широкому полї.

Як дзвонили менї
Ті дзвіночки пільні
І як грали потоки сріблисті,
Як весь божий простір,
Від землї аж до зір
Зливав чари на мене пречисті.

І хоть чар той минув,
Так минув, мов не був,
Хоть я нинї зовсїм відмінив ся —
Засьпівайте пташки,
Нахилїть ся квітки,
Щоб я сам собі хоть приснив ся.

Щоб з'явив ся менї,
Мов в чарівному снї
Вік свободи і час задовілля —
Засьпівайте пташки,
А ти дубе шуми
І на мене хили своє гілля.

Шаліла буря. Грім за громом
На землю вилітав з небес
І, мов відорваний з припону,
Зневолений, голодний пес
Встікав ся, зливсь над моїм домом.

А блискавки, неначе змиї
Пекольні вились по земли,
І витягали довгі шиї
В небеснім ковані огни.
А темрява — ній Господь криє!

Здавало ся, що хвиля суду
Прийшла і що наспів той час,
Коли без праці і без труду
Земля і небо, сьвіт і люди
Пропадуть в безвістях нараз.

Та не пропали. Прогреміли
Над сьвітом громи. Перейшла
Шалена буря. Лиш шуміли
Дощу краплини — й до вікна,
Як мухи били ся, бренїли.

— — — — — — — —

Оттак і молодість минеть ся.
Як тая буря на весні.
Погаснуть очи, карк зігнеть ся,
І вже не випрямить ся, ні!
Огонь погаслий не займеть ся.

І тільки в північну годину,
Коли тебе покине сон,
З жалем спімнеш минулу днину
І спомини у ту хвилину
Роєм ударять до вікон.

Сніжок паде. Летять листочки білі,
Як у саді пахучиї вишні цьвіт,
Коли вітрець порушить злегка гіллє.

Сніжок паде... Оттак з забутих літ
Летять на мене незабуті мрії,
Такі невинні як лелеї цьвіт.

Сніжок паде... Немов крізь мраку мріє
Якийсь далекий, добрий красний сьвіт,
Де всьо цвите, сьміє ся і яснїє —

То спомини з моїх дитячих літ.

Ой зацвила синя квітка
В жовтім ячмени —
Та колиж ти мій миленький
Вернеш ся до мене?

Ой зацвила синя квітка,
На покіс упала —
Мабуть наша добра доля
Раз на все пропала.

Лежить квітка на покосї
Та вяне на сонцї —
Забув мене мій миленький
В чужіи сторононцї!

Збери нараз, яку лиш маєш силу,
Відвагу й волю приклич на підмогу
І власними руками душу вбогу
Убий, або живцем зарий в могилу.

„Оттуть спочинь душе моя химерна,
Не вмілась жити, так зігний у гробі!“
Потім безпечний, що вона не верне
Йди в сьвіт і смутку не з'являй по собі.

Такий чудовий сьвіт, такий великий,
Такий веселий, цікавий, забавний!
Пісень сьпівайте і грайте музики!
Я хочу бути богатий і славний!...

А там, на гробі, душа твоя бідна
Зійде, як квітка пахуча весною,
І не зівяне і во вік не зблїдне,
Хоть люта смерть зітне тебе косою.

ОСТРОВ СМЕРТИ.

(До образу Беклїна).

М. ЗАЛЇТАЧОВИ НА СПОМИН.

Хто роботу зробив,
Хто відбув свою путь,
Хто свій день пережив —
Няй чим скорше йде туть!

Серед моря скала.
Чорний лїс там росте;
Хто терпів за житя,
Няй собі відпічне.

Не подують вітри
З над широких ланів:
Не доходять туди
Нї любов, анї гнів.

Одинокий пором
Біля берега жде
І хрустальним веслом
Зимні филї гребе.

Филї човен несуть
Через море у гай —
Що було, то забудь,
Що буде, не думай!

Тихо, тихо кругом.
На скалї смерти храм. —
Одинокий пором
Доїжджає до брам.

AMOROSO.

— — — — — — —

Всьо, що тільки я чув
Та сказати не вмів.
Я у Тобі відчув
І у Тобі узрів.

Ти гармонья красок,
Ти мельодия слів.
Ти богацтво думок,
Жерело вічних снів.

Ти кирниця туги,
Що в безмежний простір
До добра і краси
Підіймає мій зір.

Ти підойма стремлїнь,
Ти підмога для сил,
Відпочинок і тїнь
Для знеможених крил.

Ти на вічний мій біль
І отруя і лік,
Ти нездійснена ціль —
Будь моєю во вік!

Нема ріки без рибоньки,
Саду без калини,
Нема мені без милої
Веселої днини.

Нема мені в день радости,
Ні в вечір спокою,
Бо вже мої всї радости
Пішли за тобою.

Пішли мої всї радости
До тебе в гостину,
А доля їм під ніженьки
Кидає тернину.

Ідуть вони доріжкою
А тернє їх коле...
Та вже ми ся дївчинонько
Не стрінем ніколи.

Куди не ступлю, не піду
Тебе усюди бачу —
Чи ту, чи там, чи там, чи ту
З очий тебе не трачу.

І навіть, навіть в тихім сні
Мені ти вічно снишся.
То йдеш за мною і пісні
Сьпіваєш, то сьмієш ся.

То дивиш ся на мене так
Сумна і так трівожна,
Що того погляду ніяк
Позбути ся не можна.

Бо він паде немов стріла
Дивним докором в груди...
І так що вечера, що дня
І так до смерти буде.

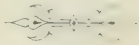

Та хтож тую доріженьку
Тернем обтернив,
Що я нею, що вечера,
З милою ходив?

Обтернили доріженьку
Та ще й перелаз
Ті вороги, що раз на все
Роз'єднали нас.

Ті вороги безсовісні,
Розлучники злі!
Тепер вже ми на вік-віки
Для себе чужі!

Чужі вже ми маєтками,
Хатою чужі
Та серцем ми на вік-віки
Лишим ся свої!

— - — — — — —

Терніть собі терниною,
Обійстє ціле,
Таки серце до милої
Стежечку знайде.

Забудь! Покинь! Іди і не вертай ся.
Хоть серце рветь ся і бунтуєсь грізно.
Спішись, тікай, ратуй ся і спасай ся!
Скорійш! Бо хвиля — і буде за пізно!

Забудь! Покинь!... Які чудесні ліки!
Подібний лік я знаю проти смерти:
Як хочеш бути від неї на віки
Безпечний, мусиш братчику — умерти.

Не забуду я тебе,
Не забуду я.
Аж до мене смерть прийде
І з собою принесе
Вічне забутя.

Справді вічне? — О, мабуть.
О, мабуть що ні.
Бо хоть дни мої минуть,
Хоть умру, то лишу туть
Я свої пісні.

Зелений Зелемінь
Ховаєсь в хмарі:
Чому то серце нам
Не жити в парі?

Минесь одна хмара
Наступить друга —
Таке житє кара
І вічна туга.

Не проклинай мене!

То доля.

То невмолима а всесильна сила
Разом злучила нас і розлучила.
Як два листки під осінь серед поля,
Як хмари дві, що йдуть небесним шляєм
І поруч себе як вітрила вють ся
А не зійдуть ся в вік і не зіллють ся...
Не проклинай мене!

Хібаж ми знаєм
Слїпій судьбі невидимі закони?
Хібаж на що здадуть ся ті проклони?
Хібаж ми маєм свою власну волю?
Хібаж я не терплю разом з Тобою?
Не проклинай!

Йдїм в сумерки вечірні
Любвою рідні а тугою вірні,
Далекі нїби, але дуже близькі
І за високі радпе — як за низькі.

Ідім і око поверніім слезаве
В безмежну, красну країну уяви,
Котрої світ ще не вспів споганити,
В котрій нам вільно разом вічно жити...
Як ті вечірні промінисті зорі,
Як ті дві филї на тихому морі,
Як ті дві божі, гармонійні нути —
Ми мусим, мусим поруч себе бути!

ЧАСОМ.

Часом, на проході, весною,
Як листє розве ся зелене,
Щось шепче невпинно до мене,
Що ми ще стрінем ся з собою.

— Диви ся, лиш добре диви ся
І прямо ступай перед себе!
Не ту — то стрінете ся в небі,
Тому ти не плач, не жури ся!

Часом, на проході, в городі,
Де рожі цвитуть і лелеї,
Або у тінистій алеї,
В вечірній, літній прохолоді —
Помежи чужою юрбою
На хвилю стріну ся з тобою.

Присягбим, що виджу ті лиця,
Блїді, наче сяєво ночи,
Що виджу ті губи, ті очи,
Глубокі, мов чарів кирниця.
Присягбим — як путник в Сагарі,
Що видить оазу... на хмарі.

Часом, у вечірну годину,
Як сонце зайде і як роси
Упадуть на сьвіжі покоси,
Як склонять ся цьвіти в долину,
Як з вітром похилить ся колос —
Здає ся, що чую Твій голос.

Здає ся, що чую то слово,
Як квітка пахуче, пещене:
— Верни ся мій милий до мене,
А жити почнемо на ново!
Як срібло, так слово то ллє ся:
Верни ся, верни ся, верни ся...

А як засну, то в тихім сні,
Мов дивна, незбагнута мрія
І мов нездійснена надія —
Часом являєш ся мені.

В руках сталений меч несеш,
Двосічний, острий меч розлуки,
Й ранив ним білі, свої руки
І кров з тих рук, як дощ трясеш.

Як дощ огнений — так мені
Та кров глубоко кане в груди...
Опісля чудують ся люди,
Що кровю скроплені пісні.

З ГІР.

Климови Глїбовицькому

на спомин.

Покину я доли
Та піду у гори,
Де з вітрами на взаводи
Лїтають соколи.

Де тримбіти грають,
Як у Бога в раю.
Де в коморах Довбушевих
Леґінї дрімають.

Де біди не слїдно,
Де людий не видно.
Лиш ті скали кремінисті
Лиш лїси заєдно.

Та няй будуть скали,
Няй будуть скалисті,
Щоби тільки не дїлені
І чесні і чисті.

Та наї будуть бори
І дебри і звори,
Щоби тільки заховатись
Перед людським горем.

Щоби заховатись
На час, на годину,
Щоби серце вговорити
Як мати дитину.

Ой устаньте гори
Чорною стіною,
Та закрийте хоть на хвилю
Дорогу за мною.

Дорогу закрийте
Як желїзні брами,
Щоби крізь ню не добутись
Навіть і думками.

Щоби на свободї
Свобідно дихнути,
Щоби себе чоловіком
Хоть хвилю почути!

Отцу Попелеви з Довгополя

на привіт.

Гей керманичу! Чи видиш
Той похилий хрест на кручі
І тоті над ним берези
Трепетливі і плакучі?

Глянь! Шовкові, срібні коси
З волею вітрів пустили,
Як сестриці — жалібниці,
Що за братом голосили.

А над ними хмари гонять
І буйний орел літає —
Розповідж мені леґіню,
Хто в тім гробі спочиває?

Чи який стрілець завзятий,
Що гонив ся за сарною
І упав убитий громом
Пред царицею гірською?

Чи дївчіна, що вертала
Від ворожки з ліком-зіллям
І знайшла у Черемоші
І розраду і весілля?

Чи сьпівак, що сьвітом блудить
І на кобзї сумно грає? —
Розповідж менї леґіню,
Коли сам здоровий знаєш!

Нї стрілець мій милий пане,
Нї залюблена дївчіна,
Нї сьпівак, що сьвітом блудить
І від пісни марне гине —

А лежить ту Гринь, мій родич,
Що дарабами теж правив,
Ту, в тім місци, на гилящї
Сам себе життя він збавив.

Песїй жид єго опутав,
Обдурив як ту дитину
І по пяному взяв в нього
Полонину і маржину.

І ходив потім покійний
До адвоката, до суду,
Свого права доходив він.
Не дійшов! Шкода лиш труду!

Та тогди мій чемний пане
Гриня щось аж ту загнало
І до тої он берези
На гилину привязало.

Тай таке то! У коршмині
Жид на левах спочиває.
А наш Гринь небесним плаєм
В Бога вівці завертає.

Бий! Лови! Держи медведя!
Клич людий! Подай рушницю!
У сараки дєдя Федя
З колешнї пірвав телицю!

Гонять ґазди з палицями,
Гомін горами лунає.
А медвідь залїз до ями.
Поснїдав і спочиває...

Гей медведю, щож ти вдїяв?
Глянь, надходить передновок.
А то Гриця вся надїя,
Весь маєток, весь приховок.

Чим він дїти погодує,
Як мине ся бульб остаток?
Що буде як зафантує
Секвестратор за податок?

Фе! Встидай ся! Гріх великий!
Досить хлопа кривдять люди —
Тож хоть ти мій вуйку дикий
Мігбись серце мати в груди!...

Ті струмочки на Говерли,
Що з шістьох пор вибігають,
Як вони по мхах мов перли
Котять ся — і в сонці сяють!

Та як бистро, та як стрімко
В діл женуть гірським уплазом
А злучившись гучно, грімко
Пісню починають разом!

Мов еолські гарфи грають,
Журять ся, сумують, плачуть:
Чорногору так пращають!
Вже ї більше не побачуть!

Порадь мені Черемоше,
Порадь мені брате,
Куди мені тої долі
По сьвіті шукати?

Оттуть вона, як квітонька
До схід сонця цвила,
Оттуть вона до місяця
Зо мною ходила.

Оттуть вона, як овечки,
Думки мої пасла,
Оттуть вона зійшла мені,
Оттуть і погасла.

А я ходжу тай не знаю,
Де єї шукати,
Чи у гаю, у розмаю,
Чи в плесі, на гати?

Ой не в гаю, у розмаю,
Не в гаю небоже,
Бо до того гаю плаї
Заросли давно вже.

По тім боці, при потоці,
В богацьких хоромах,
Лежить твоя доля хлопче,
Як у себе дома.

Лежить вона така блїда,
Така сумна дуже:
А там тесля молоденькій
Білий човник струже.

Білий човник із калини,
Весельце з кидрини —
Такий човник, мій голубе,
Аж на той сьвіт лине....

Ти ялице стара
Розповідж но мені.
Як жило ся тобі
На високій горі?

Як шуміли кругом
Безконечні ліси.
Як бездомні вітри
Понад ними ішли?

Як тиняв ся медвідь,
Дикий пан, диких гір
І як нічю до зір
Сповідавсь темний бір?

Як ревів Черемош,
Як шумів синій Прут,
Як жилось людям тут
На свободі, без пут?

Розповідж по мені
Про ті добрі часи
І чар сили — краси
В моїм серцю збуди!

СПОВІДЬ ЗЕМЛЇ.

Директорови Григориєви Цеглинському

посьвята.

Погасло сонце. Сьвіт померк,
Ніч звільна наступає.
Вже непрозримий, сїрий смерк
Всю землю обнїмає.

І вже глухий, глубокий шум
Несе ся понад гаєм.
Блукає безнадїйний сум
А радість утїкає.

Від лїса йде голодний вовк.
Глядить в село і виє.
Послїдний гомін дня замовк
І нїтьма землю криє.

І починає ся нічна
Хрестів і піль розмова,
І сповідають ся поля
А слухає діброва.

Говорять, що від тисяч літ,
Людий живими жерли,
Що виписали кров і піт,
А люди в нуждї мерли.

Що всю з них силу, волю всю
Виманюють зрадливо,
І за офіру пресьвяту
Дають ничтожне жниво.

А люди роблять ніч тай день,
А піт все ллє ся, ллє ся,
А смерть рубає їх у пень,
А доля з них сьміє ся.

„Прости, о Господи, прости,
І не карай жостоко!
На непростимії гріхи
Примкни ласкаве око!“

— — — — — — —
— — — — — — —

І сповідала ся вода
Спокійна і дрімуча,
Що літом на поля ішла,
Як смертоносна туча.

Що не вважала, кільки мук
На ті поля поплило
З кервавих, бідних, хлопських рук,
Нім збіже ся вродило...

А люди роблять ніч тай день,
А піт все ллє ся, ллє ся,
А смерть рубає їх у пень,
А доля з них сьміє ся.

„Прости, о Господи, прости
І не карай жостоко!
На непростимії гріхи
Примкни ласкаве око!"

— — — — — — —

— — — — — — —

І сповідали ся ліси,
Гаї, діброви, зруби,
Що людям не в хосен росли
А тільки для їх згуби.

Що порохнавіли хати.
Що двері облїтали.
Що розсипали ся хрести
А дерева чекали.

Що дїти синїли в хатах
І з зимна костенїли.
Як безприютний, хорий птах
А вни їх не огріли...

А люди роблять ніч тай день.
А піт все лле ся, лле ся.
А смерть рубає їх у пень,
А доля з них сьміє ся.

„Прости, о Господи, прости,
І не карай жостоко!
На непростимії гріхи
Примкни ласкаве око!“

— — — — — — —

— — — — — — —

І починає ся грізна
Старих могил розмова.
Сїдає біля них нїма
Смерть — і слухає слова.

Могили стогнуть: „в ніч і в день
Не маємо спокою,
За біль, за муки, за огень,
Що вкрилисьмо собою.

За сором, зраду, за розбій,
Що серце з груди дерли,
За потолочене надії
Людпй, що дармо мерли.

Що йшли крізь власний, лютий сон
До слави і до волї
І западали в вічний сон
Не дочекавшись долї.

Що слава на мечах лягла,
В жерраве смерти ложе,
Що правди на земли нема
Прости, прости нам, Боже!“

А нарід бє ся ніч тай день,
А кров все лле ся, лле ся,
А смерть єго рубає в пень,
А доля лиш сьміє ся!

Великий гріх, велике зло,
Гряде велика кара!
Хилясь дуб, дріжить стебло
І суне чорна хмара...

* * *

Така ніч сїрих наших піль
Мене на сьвіт родила
І весь свій смуток, весь свій біль
На серце положила.

* * *

Колисав мою колиску
Вітер рідного Поділя
І зливав на сонні вії
Степового запах зілля.

Колисав мою колиску
Звук підгірської трембіти,
Що від ньої зорі мліють
І росою плачуть квіти.

Колисав мою колиску
Голос недалеких дзвонів
І веселий сьпів весільний
І сумний плач похоронів.

Кокисав мою колиску
Крик неволеного люду
І так в серце вколисав ся.
Що до смерти незабуду.

Зміст.

	стор.
Засьпів	7
Осїнна симфонїя:	9
I. Останнїй птах в вирій летить	11
II. Відчинили ся небесні шлюзи	12
III. Вянуть цьвіти, листє рідне	13
IV. Думка	14
V. В задушні днї	16
VI. На поли	17
VII. Під шпіхлером	19
VIII. Вечером у хати	21
IX. Не люблю осїнної ночи	22
X. Подорожний	24
XI. Перший снїг	25
XI. Коли в садї	27
Finale	29
Спомин	31
На стерни	37
В ріжні хвилї	41
Нї, не вистрахуєш	43
Шаліла буря	45
Снїжок паде	47
Ой зацвила синя квітка	48
Збери нараз, яку лиш маєш силу	49
Острів смерти	50
Amoroso	53
Всьо, що тільки я чув	55
Нема ріки без рибоньки	57

стор.

Куди не ступлю . . . 58
Та хтож тую доріженьку . . 59
Забудь 60
Не забуду я тебе . . . 61
Зелений Зелемінь . . . 62
Не проклинай мене! . . . 63

Часо́м 65
Часом на проході весною . . 67
Часом на проході, в городі . . 68
Часом, у вечірну годину . . 69
А як засну, то в тихім сні . . 70

З гір 71
Покину я доли 73
Гей керманичу! . . . 75
Бий! Лови! Держи медведя! . . 78
Ті струмочки на Говерли . . 80
Порадь менї Черемоше . . 81
Ти ялице стара . . . 83

Сповідь землї 85

Колисав мою колиску 93

LIBRARY
MAY
4
1984
UNIVERSITY OF TORONTO

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY